

A Vértes-hegység földalatti denevérszállásainak katasztere

Juhász Márton

Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület
(2800 Tatabánya, Gál István ltp. 405/a.)

Bevezetés

A Vértes-hegység a Dunántúli-középhegység vonulatának a Bakony és a Gerecse között elhelyezkedő tagja. 314 km²-es területe a Vértes-fennsík, a Gánti-medence és a Vértesalja részterületekre tagolódik. Tönkös sasbérce szerkezetű, átlagosan 300-400 m tszf. magasságú fennsíkja alacsony középhegység, melynek legmagasabb pontjai a 482 m magas Nagycsákány és a 479 m magas Csókakő.

A hegység fő tömegét középső és felső triász karbonátos kőzetek alkotják, elsősorban diploporás dolomit, szaruköves dolomit és földolomit, alárendeltebben dachsteini mészkő. Ezeket a fennsíki területen kisebb foltokban, a fennsíkot körbeölelő hegyláb felszíneken általánosan elterjedten fiatalabb üledékek, főként eocén mészkövek és márgák borítják. A hegységben jelenleg közel 120 barlang ismert, de ezek döntő többsége kisebb hasadék vagy kőfulke. Az 50 m-es hosszúságot csak a Csákvári-barlang, a Gánti-barlang és a Vértessomló-barlang haladja meg.

A terület központi része felszíni vizekben rendkívül szegény, mivel a csapadék jelentős része azonnal beszivárog a talajba, illetve a karbonátos kőzetekbe. Az itt fakadó források kis hozamúak. A jelentősebb vízfolyások (Által-ér, Császár-víz, Váli-víz) és nagyjából mesterséges eredetű tavak a hegység peremén találhatóak.

A hegység területének legnagyobb része – a 250-400 m tszf. magasságú területek – mérsékeltén hűvös, mérsékeltén nedves éghajlatú. Az évi középhőmérséklet 9 °C, a júliusi középhőmérséklet 19,5-20°C, a januári középhőmérséklet -2,5°C körüli. A téli napok száma 30-35. A csapadék évi átlaga 650 mm. A havas napok száma 20-25, a hótakarós napok száma 35-40 évente. Az uralkodó szélirány az ÉNy-i.

A hegységben a kiterjedt dolomitsziklagyepek, a csereszömörccs karsztbokorerdők és a száraz tölgyesek a jellemzőek, mellettük északon a bükkös erdőállományok mellett a hűvösebb völgyekben az elegyes karszterdő is előfordul.

A korábbi igen kis számú és csak említéseket tartalmazó publikáció, valamint a fellelhető kéziratok feldolgozása, továbbá az újabb, Paulovics Péter és Staudinger István vezetésével 1997-ben megindult, 2002-től a tatabányai Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület, majd 2005-től a Duna-Ípoly Nemzeti Park Igazgatóság munkacsoportjának (Halupka Gábor, Hegyi Zoltán, Juhász Márton) tevékenységével is kibővülő módszeres terepi kutatómunka eredményeként a hegység területéről eddig összesen 12 földalatti denevérszállás (10 barlang és 2 mesterséges üreg) vált ismertté. Ezek többsége alkalmi téli és/vagy nyári szálláshely, állandó téli szálláshelynek csak a Csákvári-barlang, a Gánti-barlang, a Gánti bányavárat, a Gánt-bányatelepi bányavárat és a Vértessomló-barlang minősíthető. Az adatfelvételek során eddig 10 denevérfaj

vértési előfordulását sikerült kimutatni. Az adatok alapján a kis patkósdenevér (*R. hipposideros*) a hegységben általánosan elterjedt, állománya stabil. A közönséges denevér (*M. myotis*) szintén elterjedt, de egyedszáma lényegesen kisebb az előbbi fajénál. A nagy patkósdenevér (*R. ferrumequinum*), a vízi denevér (*M. daubentonii*), a nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), a közönséges kései denevér (*E. serotinus*), a rőt korai denevér (*N. noctula*), a barna hosszűfűlű-denevér (*Plecotus auritus*), a szürke hosszűfűlű-denevér (*P. austriacus*) és a pisze denevér (*B. barbastellus*) csak alkalmi előfordulásokról ismert.

A terepi adatfelvételek befejezésének időpontja: 2006. december 30.

Eredmények

Csákvári-barlang

Közhiteles barlang-nyilvántartási szám: 4521/1

Egyéb elnevezés: Báracháza-barlang, Esterházy-barlang

Település: Csákvár (Fejér megye)

Településhatár: Nagy-hegy (Guba-hegy)

UTM-kód: CT05D2

Leírás: A barlang három magas hasadékból álló bejáratral nyílik a hegyoldalból kiemelkedő sziklaszirten. A felső triász földolomit több egymást harántoló hasadéka mentén kialakult korróziós járatainak összhosszúsága 87,5 méter. Képződményekben viszonylag szegény. Érdekes, hogy a főhasadék belső részében nagy falfelületeket borít a mennyezet repedéseiből előbukkanó sűrű, buja hajszálgöyökézet. Kitöltéséből az ismétlődő ásatások során bronzkori régészeti leletanyag, valamint több rétegből is rendkívül értékes őslénytani leletgyűjtés került elő. Kiemelkedő jelentőségű az a miocén kori, 8-9 millió éves anyag, mely Kretzoi (1951, 1954) szerint a nagyemlősök – pl. gumósfogú őselefánt (*Gomphotherium longirostre*), háromujjú ősló (*Hipparion primigenium*) – maradványai mellett a kisemlősök között denevér-maradványokat is tartalmazott. A barlang őslénytani és régészeti jelentősége miatt fokozottan védett.

Megfigyelési adatok: A barlang denevér-lakottságát először Kocsis (1975), majd az Alba Regia Barlangkutató Csoport (1979) is említette, de faj és egyedszám feltüntetése nélkül. Részletes adatfelvételek 1997 óta történnek (Juhász et al. 2005), melyek során eddig 4 faj, a kis patkósdenevér (*R. hipposideros*), a közönséges denevér (*M. myotis*), a közönséges késeidenevér (*E. serotinus*) és a szürke hosszűfűlű-denevér (*P. austriacus*) itteni előfordulását sikerült kimutatni.

Dátum/date	Rhip	Mmyo	Eser	Paus
1997.02.07.	1	-	1	1
1998.01.10.	3	2	5	-
2002.02.02.	3	-	1	-
2005.01.11.	2	-	3	-
2005.12.01.	1	4	-	-
2006.01.18.	-	1	3	-
2006.10.05.	6	-	-	-
2006.12.14.	5	-	-	-

Egyéb adatok: -

Irodalmi adatok: Alba Regia Barlangkutató Csoport 1979, Juhász et al. 2005, Kocsis 1975, Kretzoi 1951, 1954

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlangot viszonylag sok kiránduló keresi fel, de ez nem jár számottevő zavarással. Védelmi intézkedés, beavatkozás jelenleg nem szükséges. A barlang alkalmi nyári szálláshelynek és több faj kis egyedszámú, de állandó téli szálláshelyének minősíthető.

Fáni-völgyi 5.sz. üreg

Közhiteles barlang-nyilvántartási szám: 4522/37

Egyéb elnevezés: Fáni-völgyi 2.sz. hasadékbarlang, Fáni-völgyi 5.sz. barlang

Település: Vértesboglár (Fejér megye)

Településhatár: Fáni-völgy

UTM-kód: CT05C3

Leírás: A mindössze 5 m hosszúságú barlang 0,5 m széles, 0,6 m magas háromszög alakú bejárata egy meredeken emelkedő kúszójáratba vezet, melynek végén egy 2 m magasságú fülke található. Felső triász dolomit törésvonala mentén alakult ki, korrózió és kifagyásos aprózódás hatására. Falait karfiolszerű borsókő képződmények díszítik. Kis méretéből és jellegéből következően a felszíni hőmérsékleti viszonyok erőteljesen érvényesülnek benne.

Megfigyelési adatok: A barlang denevér-lakottságát – Fáni-völgyi 2.sz. hasadékbarlang név alatt – eddig egyedül Kocsis (1975) említette, de faj és egyedszám feltüntetése nélkül. Az újabb (2003-2006. évi) ellenőrzések mindegyike eredménytelennek bizonyult.

Egyéb adatok: -

Irodalmi adatok: Juhász et al. 2005, Kocsis 1975

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: Védelmi intézkedés, beavatkozás jelenleg nem szükséges. A rendelkezésre álló információ alapján a barlang feltételesen alkalmi téli és/vagy nyári denevér-szálláshelynek minősíthető.

Gánti-barlang

Közhiteles barlang-nyilvántartási szám: 4521/16

Egyéb elnevezés: -

Település: Gánt (Fejér megye)

Településhatár: „Angyal-lépcső”

UTM-kód: CT05B2

Leírás: A barlang eredeti bejárata egy ovális alakú, 0,4 m széles, 0,8 m magas nyílás, az új, bontott bejárat szélessége 2,8 m, magassága 2,1 m. A szűk bejárat szakasz a 9 m hosszú, 2,5 m széles és 9 m magas Hasadék terembe vezet. Innen újabb szűk, kacskaringós járatokon át érhető el a további tágasabb részek: a Nagy-terem, a Galéria, a Padlás, a Végponti-terem és az Új végponti-terem. Járatainak összhosszúsága 130 m, legnagyobb mélysége 14,5 m. A barlang felső triász dolomitban (alárendelten mészkőben) karsztvízszint alatti oldódással alakult ki, egy ÉK-DNy-i irányú törésvonal mentén. Formakincsére a gömbüstös és szabálytalan oldásformák a jellemzők. Képződményekben viszonylag szegény. Levegőjének átlaghőmérséklete 8,5 oC, átlagos páratartalma 94 %.

Megfigyelési adatok: A barlang korábbi denevér-lakottságát az Alba Regia Barlangkutató Csoport (2002) kézírata jelzi, több faj 10 alatti egyedszámú teelésének említésével. Részletes adatfelvételek 1997. óta történnek (Juhász et al. 2005), melyek során eddig 7 faj, a kis patkósdenevér (*R. hipposideros*), a vízi denevér (*M. daubentonii*), a közönséges denevér (*M. myotis*), a közönséges késeidenevér (*E. serotinus*), a rőt koraidenevér (*N. noctula*), a szürke hosszúfülű-denevér (*P. austriacus*) és a pisze denevér (*B. barbastellus*) itteni előfordulását sikerült kimutatni.

Dátum/date	Rhip	Mdau	Mmyo	Eser	Nnoc	Paus	Bbar
1997.02.07.	10	-	-	-	1	1	1
1997.03.08.	4	-	-	-	-	-	-
1998.01.10.	5	-	1	1	-	-	-
2000.03.05.	5	-	1	-	-	-	-
2002.02.02.	3	1	-	-	-	1	-
2004.10.13.	1	-	-	-	-	-	-
2005.01.11.	3	1	-	-	-	-	-
2005.12.01.	1	1	4	-	-	-	2
2006.01.18.	4	2	3	-	-	1	3
2006.10.05.	4	-	-	-	-	-	-
2006.12.14.	6	-	-	-	-	-	-

Egyéb adatok: Paulovics Péter a barlangbejárat előterében 1997. július 26-án végzett hálózatos befogásának és kirepülés megfigyelésének eredménye: *R. hipposideros* (3), *E. serotinus* (2), *P.* (1), *B. barbastellus* (1)

Irodalmi adatok: Alba Regia Barlangkutató Csoport 2002, Juhász et al. 2005

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang csak engedéllyel látogatható, a túrák nem járnak számottevő zavarással. Védelmi intézkedés, beavatkozás jelenleg nem szükséges. A barlang alkalmi nyári szálláshelynek és több faj kis egyedszámú, de állandó téli szálláshelyének minősíthető.

Gánti-barlang árvízi forrászája

Közhiteles barlang-nyilvántartási szám: 4521/17

Egyéb elnevezés: Gánti-barlang feletti üreg

Település: Gánt (Fejér megye)

Településhatár: „Angyal-lépcső”

UTM-kód: CT05B2

Leírás: A barlang 3,8 m széles, 1,7 m magas háromszög alakú bejárata egy befelé fokozatosan összeszűkülő, mindössze 4 m hosszúságban járható üregbe vezet. Felső triász mészkő törésvonala mentén alakult ki, valószínűleg az egykori forrástevékenység hatására. Említésre méltó képződményei nincsenek, de falain szép oldásformák, elsősorban jól fejlett gömbüstök figyelhetők meg. Kis méretéből és jellegéből következően a felszíni hőmérsékleti viszonyok erőteljesen érvényesülnek benne.

Megfigyelési adatok: Az első denevérfaunisztikai adatot a barlangról Egri (2003) kézírata tartalmazza, melyben 2003. július 23-ai dátummal egy határozatlan fajú denevér előfordulását jelzi. A barlang belső részében 2005. december 1-én nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), 2006. január 18-án pisze denevér (*B. barbastellus*) egy-egy teelő egyedét sikerült megfigyelni.

Egyéb adatok: -

Irodalmi adatok: Egri 2003, Juhász et al. 2005

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: Védelmi intézkedés, beavatkozás jelenleg nem szükséges. A barlang alkalmi téli és nyári denevér-szálláshelynek minősíthető.

Gánti bányavágat

Közhiteles barlang-nyilvántartási szám: -

Egyéb elnevezés: -

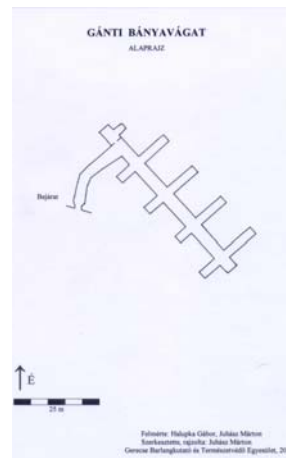
Település: Gánt (Fejér megye)

Településhatár: Meleges

UTM-kód: CT05B4

Leírás: A Meleges térségében nyíló, triász dolomitban kb. 150 m hosszban kihajtott tágas mesterséges vágat több elágazással, mellékvágattal. Bejáratának szélessége 1,8 m, magassága 2,0 m. A fővágat szélessége 4 m, magassága 2,5-3 m. A mellékvágatok szélessége 2,5 m, magassága 2-2,5 m. A kőzet breccsásodott, a falfelületek nagyrészt kormozottak. Régen valószínűleg robbanóanyag tárolására használták.

Megfigyelési adatok: A vágatban 1997. óta folynak – elsősorban téli – adatfelvételek (Juhász 2005), melyek során eddig 6 denevérfaj, a kis patkósdenevér (*R. hipposideros*), a vízi denevér (*M. daubentonii*), a horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*), a közönséges denevér (*M. myotis*), a barna hosszúfülű-denevér (*Plecotus auritus*) és a szürke hosszúfülű-denevér (*P. austriacus*) itteni előfordulását sikerült kimutatni, a *R. hipposideros* egyértelmű dominanciájával.

Dátum/date	Rhip	Mdau	Mnat	Mmyo	Paup	Paus
2005.01.11	17	4	-	1	-	-
2005.12.01	31	-	-	3	-	1
2006.01.18.	30	3	1	2	2	-
2006.09.28.	28	-	-	5	-	-
2006.10.05.	49	1	-	3	-	-
2006.12.14.	37	2	1	1	-	-

Egyéb adatok: -

Irodalmi adatok: Juhász et al. 2005

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A vágat bejárata korábban le volt zárva, jelenleg azonban nyitott. A zavarások megelőzése érdekében szükséges lenne a lezárás helyreállítása. A bányavágat alkalmi nyári szálláshelynek és helyi viszonylatban jelentős állandó téli szálláshelynek minősíthető. Védetté nyilvánítása feltétlenül indokolt.

Gánt-bányatelepi bányavágat

Közhiteles barlang-nyilvántartási szám: -

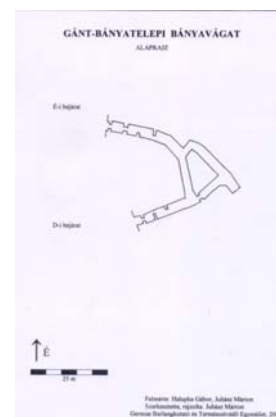
Egyéb elnevezés: -

Település: Gánt (Fejér megye)

Településhatár: Bányatelep

UTM-kód: CT04A3

Leírás: A Bányatelep térségében két bejáratú nyíló, triász dolomitban kb. 100 m hosszban kihajtott tágas mesterséges vágat több elágazással,

mellékvágattal. É-i bejáratának szélessége 0,9 m, magassága 1,8 m. A D-i bejárat 0,8 m széles, 1,2 m magas. A vágat szélessége 3-3,5 m, magassága 2-3 m, de egy kisebb omlásnál közel 5 m magasságig felboltozódik. A kőzet breccsásodott, a falfelületek nagyobb részét kormozották. Régen valószínűleg robbanóanyag tárolására használták.

Megfigyelési adatok: A vágatban 1997. óta folynak – elsősorban téli – adatfelvételek (Juhász et al. 2005), melyek során eddig 6 denevérfaj, a kis patkósdenevér (*R. hipposideros*), a nagy patkósdenevér (*R. ferrumequinum*), a vízi denevér (*M. daubentonii*), a közönséges denevér (*M. myotis*), a szürke hosszúfülű-denevér (*P. austriacus*) és a pisze denevér (*B. barbastellus*) itteni előfordulását sikerült kimutatni, a *R. hipposideros* egyértelmű dominanciájával.

Dátum/date	Rhip	Rfer	Mdau	Mmyo	Paus	Bbar
1997.02.07.	-	-	-	-	-	1
1997.03.08	22	-	-	3	-	-
1998.01.10	28	-	-	-	-	-
2000.03.05	20	-	-	2	-	-
2002.02.02	22	-	-	3	1	-
2004.10.13	12	-	2	1	-	-
2005.01.11.	10	-	1	2	1	-
2005.12.01	5	-	2	2	-	-
2006.01.18	7	-	2	3	-	-
2006.09.28	6	-	-	-	-	-
2006.10.05	9	-	-	-	-	-
2006.12.14	8	1	-	3	1	-

Egyéb adatok: -

Irodalmi adatok: Juhász et al. 2005

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A vágat bejárata korábban le volt zárva, jelenleg azonban nyitott. A zavarások megelőzése érdekében szükséges lenne a lezárás helyreállítása. Védetté nyilvánítása feltétlenül indokolt. A bányavágat alkalmi nyári szálláshelynek és helyi viszonylatban jelentős állandó téli szálláshelynek minősíthető. Figyelemre méltó a *R. ferrumequinum* itteni – a hegységben a Vértessomló-barlang mellett eddig egyetlen – felbukkanása.

Kapberek-pusztai 2.sz. barlang

Közhiteles barlang-nyilvántartási szám: 4522/16

Egyéb elnevezés: Ákoska 2.sz. üreg

Település: Vértessomló (Komárom-Esztergom megye)

Településhatár: Körtevényes

UTM-kód: CT06D1

Leírás: A barlang 1,2 m széles és 0,5 m magas boltíves bejárata egy átlagosan 1-2 m szélességű, 1 m magasságú, vízszintesen haladó, végpontja közelében kettéágazó járatba vezet, melynek összhosszúsága 17 m. Felső triász mészkő törésvonala mentén alakult ki, valószínűleg az egykori forrástevékenység hatására. Képződményekben szegény, de falain szép oldásformák figyelhetők meg.

Megfigyelési adatok: Az első denevérfaunisztikai adatot a barlangról Polacsek Zs. (2003) kéziratja tartalmazza, melyben 2003. június 8-ai dátummal egy határozatlan fajú denevér

előfordulását jelzi. A barlang belső részében 2003. július 18-án 1 kis patkósdenevért (*R. hipposideros*) sikerült megfigyelni.

Egyéb adatok: -

Irodalmi adatok: Juhász et al. 2005, Polacsek 2003

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: Védelmi intézkedés, beavatkozás jelenleg nem szükséges. A barlang alkalmi nyári (és feltételezhetően téli) denevér-szálláshelynek minősíthető.

Kő-lik

Közhiteles barlang-nyilvántartási szám: 4521/29

Egyéb elnevezés: Csákvári-hasadék, Kő-lik-völgyi-hasadékbarlang, Kő-lik-völgyi 5.sz. üreg

Település: Csákvár (Fejér megye)

Településhatár: Kő-lik-völgy

UTM-kód: CT05D1

Leírás: A barlang bejárata 1,8 m széles, 10 m magas. Erősen breccsásodott triász dolomit törésvonala mentén korrózióval majd kifagyásos aprózódással alakult ki. Falait nagy felületen borsókő díszíti. Az átlagosan 1,5 m szélességű meredeken emelkedő és egy kis fülkével végződő hasadékjárat hossza 13 m.

Megfigyelési adatok: Denevérfaunisztikai adatfelvételek a barlangban az 1997-1998. években történtek, melyek során 5 faj, a kis patkósdenevér (*R. hipposideros*), a közönséges denevér (*M. myotis*), a közönséges késeidenevér (*E. serotinus*), a rőt koraidenevér (*N. noctula*) és a szürke hosszúfülű-denevér (*P. austriacus*) kis egyedszámú alkalmi előfordulását sikerült kimutatni. Az újabb (2003-2006. évi) ellenőrzések mindegyike eredménytelennek bizonyult.

<i>Dátum/date</i>	<i>Rhip</i>	<i>Mmyo</i>	<i>Eser</i>	<i>Nnoc</i>	<i>Paus</i>
1997.02.07.	-	1	-	1	1
1998.01.10.	1	-	1	-	-

Egyéb adatok: -

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: Védelmi intézkedés, beavatkozás jelenleg nem szükséges. A rendelkezésre álló információk alapján a barlang feltételesen alkalmi téli és/vagy nyári denevér-szálláshelynek minősíthető.

Nagy-tisztai-gödör

Közhiteles barlang-nyilvántartási szám: 4521/2

Egyéb elnevezés: Denevér-barlang, Nagytisztai-víznyelő, Ördöglyuk

Település: Gánt (Fejér megye)

Településhatár: Nagy-tiszta

UTM-kód: CT05A1

Leírás: A barlangba egy 3 x 1,7 m átmérőjű, 7,5 m mélységű függőleges aknával lehet(ne) bejutni, melynek felső részét szinte teljesen eltorlaszolja az 1960-as évek feltáró munkái során bezuhant csörlő maradványai. Az eocén mészkőben kialakult, erősen feltöltődött üreg legnagyobb mélysége 10 m, elágazó járatainak összhosszúsága 44 m.

Megfigyelési adatok: A barlang denevér-lakottságát először az Alba Regia Barlangkutató Csoport (1979) említi, de faj és egyedszám feltüntetése nélkül. További adalék Egri (2003) kézírata, melyben 2003. július 23-ai dátummal egy határozatlan fajú denevér előfordulását jelzi.

Egyéb adatok: -

Irodalmi adatok: Alba Regia Barlangkutató Csoport 1979, Egri 2003, Juhász et al. 2005

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A bejárati aknában található csörlőmaradvány életveszélyessé teszi a barlang bejárását, egyben denevérfaunisztikai vizsgálatát. Eltávolítása természetvédelmi és életvédelmi szempontból is indokolt és sürgősen megoldandó feladat. A barlang jellegéből és méreteiből adódóan elvileg jó denevér szálláshely lehet. A rendelkezésre álló információk alapján jelenleg alkalmi nyári (és feltételezhetően állandó téli) szálláshelynek minősíthető.

Pamlag-völgyi-hasadékbarlang

Közhiteles barlang-nyilvántartási szám: 4522/38

Egyéb elnevezés: Prádi-hasadék, Frádi-hasadék

Település: Csákvár (Fejér megye)

Településhatár: Nagy-bükk, Pamlag-völgy

UTM-kód: CT05C2

Leírás: A barlang hasadék alakú bejázatának szélessége 1,5 m, magassága 4,5 m. A bejárati nyílás egy közel vízszintes, átlagosan 1,5 m széles és 3 m magas hasadékjáratba vezet, mely 12 m hosszban járható. Végpontja közelében kis ablakkal a szabadba nyílik, melynek következtében meglehetősen huzatos. Felső triász dolomit törésvonala mentén alakult ki korrózió és kifagyásos aprózódás hatására. Falait nagy felületen borsókő képződmények díszítik.

Megfigyelési adatok: A barlang denevér-lakottságát eddig egyedül Kocsis (1975) említette, de faj és egyedszám feltüntetése nélkül. Az újabb (2003-2006. évi) ellenőrzések mindegyike eredménytelennek bizonyult.

Egyéb adatok: -

Irodalmi adatok: Juhász et al. 2005, Kocsis 1975

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: Védelmi intézkedés, beavatkozás jelenleg nem szükséges. A rendelkezésre álló információ alapján a barlang feltételesen alkalmi téli és/vagy nyári denevér-szálláshelynek minősíthető.

Vár-völgyi Kő-lyuk

Közhiteles barlang-nyilvántartási szám: 4521/55

Egyéb elnevezés: Csókakői-barlang, Kő-lyuk

Település: Csókakő (Fejér megye)

Településhatár: Vár-völgy (Kőlyuk-völgy)

UTM-kód: BT94A3

Leírás: A barlang háromszög alakú bejázatának szélessége és magassága egyaránt 3 m. A bejárati nyílás egy enyhén emelkedő, 3-6 m széles, 0,5-1,5 m magas, végpontja közelében kettéágazó járatba vezet, melynek összhosszúsága 15 m. Felső triász dolomit törésvonala mentén alakult ki korróziós hatásra. Szépen oldott falain néhol kisebb cseppkőképződmények és jól fejlett borsókővek is megfigyelhetők.

Megfigyelési adatok: A barlang denevér-lakottságát először Kocsis (1975), majd az Alba Regia Barlangkutató Csoport (1979) is említette, de faj és egyedszám feltüntetése nélkül. Az újabb (2003-2006. évi) ellenőrzések mindegyike eredménytelennek bizonyult.

Egyéb adatok: -

Irodalmi adatok: Alba Regia Barlangkutató Csoport 1979, Juhász et al. 2005, Kocsis 1975

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlangot viszonylag sokan látogatják, időnként bivakolásra is használják, de védelmi intézkedés, beavatkozás jelenleg nem szükséges. A rendelkezésre álló információ alapján a barlang feltételesen alkalmi téli és/vagy nyári denevér-szálláshelynek minősíthető.

Vértessomlói-barlang

Közhiteles barlang-nyilvántartási szám: 4522/1

Egyéb elnevezés: Slagos macska-barlang

Település: Vértessomló (Komárom-Esztergom megye)

Településhatár: Nagy-Somlyó-hegy

UTM-kód: CT06A2

Leírás: A barlang függőleges hasadékjellegű bejárata alatt két nagyobb teremből és szűk szakaszokból álló járatainak összhosszúsága 120 m, mélysége 27 m. Felső triász mészkő törésvonala mentén alakult ki, valószínűleg karsztvízszint alatti oldódással. Alsó szakaszában falait nagy felületeken barit kristályok borítják. Levegőjének átlaghőmérséklete 10,5 °C, páratartalma magas, széndioxid tartalma a nyári-őszi időszakban időnként meghaladja az 1,5 %-ot. Mérete, formakincse és kiemelkedő ásványtani értékei miatt fokozottan védett.

Megfigyelési adatok:

<i>Dátum/date</i>	<i>Rhip</i>	<i>Rfer</i>	<i>indet sp.</i>
2002.10.01.	14	-	-
2002.11.10.	8	-	-
2002.12.03.	20	-	-
2003.01.17.	6	-	-
2003.02.16.	4	-	-
2003.03.25.	1	-	2
2003.04.26.	1	-	-
2003.09.27.	8	-	-
2003.11.01.	15	-	-
2003.11.28.	25	1	2
2003.12.28.	9	-	-
2004.09.04.	9	-	-
2004.10.17.	22	-	-
2004.12.30.	23	-	-
2005.02.05.	28	-	-
2005.05.02.	4	-	-
2005.10.23.	19	-	2
2006.03.11.	27	-	-
2006.12.27.	18	-	-

A barlang denevér-lakottságát először Juhász & Polacsek (2002) kézírata jelzi alkalmi nyári és jelentős téli szálláshelyként, kis patkósdenevér (*R. hipposideros*) max. 14 egyedes és közönséges

denevér (*M. myotis*) 1-2 egyedes előfordulásával. A barlangban 2002. ősze óta a tatabányai Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület rendszeres denevérfaunisztikai adatfelvételt folytat (Juhász et al. 2005) az alábbi eredményekkel.

Egyéb adatok: -

Irodalmi adatok: Juhász & Polacsek 2002, Juhász et al. 2005

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang a bejárati szelvényben biztonságosan lezárt. A természetvédelmi hatóság a teletési időszakban teljes látogatási tilalmat és kutatási korlátozást érvényesít. A barlang alkalmi nyári szálláshelynek és helyi viszonylatban jelentős állandó téli szálláshelynek minősíthető, a *R. hipposideros* feltűnő dominanciájával. Figyelemre méltó a 2001. decemberi feltárást követő gyors betelepülés és a *R. ferrumequinum* itteni – a Vértesben a Gánt-bányatelepi bányavágot mellett egyetlen – felbukkanása.

Irodalom

- Alba Regia Barlangkutató Csoport 1979. A Vértes-hegység barlangkatasztere. Kézirat.
- Alba Regia Barlangkutató Csoport 2002. A Gánti-barlang természeti állapotfelvétele. Kézirat, Közhiteles Barlangnyilvántartás.
- Egri, Cs. 2003. A Gánti-barlang árvízi forrasszája természeti állapotfelvétele. Kézirat, Közhiteles Barlangnyilvántartás.
- Egri, Cs. 2003. A Nagy-tisztai-gödör természeti állapotfelvétele. Kézirat, Közhiteles Barlangnyilvántartás.
- Juhász, M., Paulovics, P. & Staudinger, I. 2005. Denevérfaunisztikai kutatások a Vértes-hegységben. Kézirat (V. Magyar Denevérvédelmi Konferencia, Pécs, 2005. december 3-4.)
- Juhász, M. & Polacsek, Zs. 2002. A Vértessomlói-barlang természeti állapotfelvétele. Kézirat, Közhiteles Barlangnyilvántartás.
- Kocsis, A. 1975. A Vértes-hegység barlangjai. Fejér Megyei Tanács VB.
- Kretzoi, M. 1951. A Csákvári Hipparion-fauna. Földtani Közlöny, 81: 384–401.
- Kretzoi, M. 1954. Befejező jelentés a Csákvári barlang őslénytani feltárásáról. Magyar Állami Földtani Intézet jelentése az 1952. évről, p.37-55.
- Polacsek, Zs. 2003. A Kapberek-pusztai 2.sz. barlang természeti állapotfelvétele. Kézirat, Közhiteles Barlangnyilvántartás.